

Mizející zahrádkářské osady (a případ Slatiny) prezentace, veřejná debata a procházka

14. září od 17:30 h

místo: Kulturní centrum Vzlet Vršovice a kolonie Slatiny
(součástí programu je komentovaná procházka do Slatin)

Vstup volný

Vzlet: Holandská 669/1, Praha 10 – Vršovice

<https://vzlet.cz/>

v 17:00 h setkání zájemců u instalace Petra Stibrala

místo: Park Jiřiny Haukové a Jindřicha Chalupeckého před vršovickým nádražím

Večer je součástí Festivalu m3 / Umění v prostoru a sochařské realizace Petra Stibrala v parku před vršovickým nádražím, věnované mizejícím zahrádkářským koloniím. Nabízí možnost seznámit se nejen s minulostí této specifické a pitoreskní části Prahy. Zájemci se mohou podívat a poslechnout si, jaká je stávající situace, a zapojit se do diskuze nad otázkami, zda a jakým způsobem podobná „pozapomenutá místa“ zachovat pro budoucnost. Po programu ve Vzletu proběhne společná výprava do Slatin a setkání s členy spolku s malým občerstvením.

Největší pražská nouzová kolonie Na Slatinách vznikla kolem roku 1924 v bažinatém území na hranici Michle a obcí Záběhlice a Strašnice, které byly nově připojeny k hlavnímu městu. Více než 400 objektů v několika katastrálních územích dostalo „nouzové“ (dočasné) číslo popisné. Kolonie, založena původně podle Slatinského potoka, se postupně rozšiřovala směrem k elektrorozvodně a seřaďovacímu nádraží a její rozrůstání – posíleno hospodářskou krizí, trvalo asi do roku 1936. V šedesátých letech zde byl poslední obchod s potravinami a byla zrušena poslední hospoda. Kolonie si nicméně do začátku devadesátých let uchovala zhruba původní vzhled, přestože zde bylo postaveno několik nových budov. Ve Slatinách dodnes stojí několik původní domků, najdeme původní síť ulic a atmosféru příměstské periferie. Část rodinných domků slouží jako trvalé bydlení, některé pozemky po demolicích spravují zahrádkáři, další objekty zabrali lidé bez domova. Území je součástí širšího „rozvojového území *Brownfield Bohdalec-Slatiny*“. Městská část Praha 10 schválila v roce 2019 urbanistickou studii pro novou rezidenční čtvrť, další studie vznikla v rámci poslední verze Metropolitního plánu, ke které občané a občanské iniciativy vznesli připomínky.

Praha – podobně jako většina měst – se rostoucí mírou potýká s negativními jevy jako znečištěné ovzduší, nadměrný automobilismus, překračování hlukových limitů a urbanistická standardizace. Podle nového Metropolitního plánu části stávající zeleně a parků v Praze, včetně „brownfieldu Bohdalec-Slatiny“, zmizí, nebo bude zastavěna. Od roku 2016 o zachování

charakteru místa usiluje spolek místních obyvatel Na Slatinách z.s.

PROGRAM

úvod: **Dagmar Šubrtová, Iva Mladičová kurátorky Festivalu m3** / Umění v prostoru / Mezi meziprostory

Petr Stibral – Slatiny a Bohdalec z perspektivy Michle

Autorova intervence v parku před budovou vršovického nádraží je koncipována jako polemika s převažující koncepcí proměn současného města.

Alena Dvořáková a Viktor Fischer – Nouzová kolonie Slatiny, 1994–1995

(komentovaná projekce)

V letech 1994–1995 pracovala Alena Dvořáková v rámci studia na FAMU na fotografickém projektu „Nouzová kolonie Na Slatinách“. Zaměřila se zde na proměnu krajiny a architektury oblasti ustupující rozrůstající se metropoli. Zaznamenala způsob života místních obyvatel a jejich vztah k místu. Archivní fotografie poskytli místní rodáci. Součástí souboru jsou fotografie Viktora Fischera z let 1991–1992. Alena Dvořáková a Viktor Fischer se zabývají humanitárními tématy, působí také jako kurátoři, získali řadu ocenění. Alena Dvořáková pracovala v léčebně dlouhodobě nemocných a v sanatoriu pro děti s kombinovaným postižením v Praze. V roce 2000 absolvovala katedru fotografie FAMU a v roce 1992 s Viktorem Fischerem založili Fotoatelier AFIS. Věnuje se dokumentu, portrétní fotografii a práci v ateliéru a pracuje jako kurátorka fotografických výstav, volná fotografka, členka Asociace profesionálních fotografů ČR, Syndikátu novinářů ČR a Ochranné organizace autorské. Viktor Fischer po absolvování Střední průmyslové školy stavební v roce 1985 pracoval jako stavební mistr. Se základy fotografie se seznámil v průběhu základní vojenské služby. Navštěvoval Pražskou fotografickou školu (1987–1990), v roce 1989 studoval na Institutu tvůrčí fotografie, v roce 1997 absolvoval katedru fotografie FAMU.

<http://www.afisphoto.com/>

Petr Zewlakk Vrabec – Periferie Prahy (2021)

(komentovaná projekce)

Během pandemie Petr Zewlakk Vrabec dokumentoval podobu okrajů metropole a snímky zveřejňoval postupně na sociálních sítích pod názvem „Periferie Prahy“. Na svých pěších výpravách zachycoval odvrácenou, režnou, někdy smutnou tvář metropole. Jednou z lokací, které na toulkách objevil, byly Slatiny a okolí. Zewlakk (1984) spolupracuje například s Unijazzem, magazínem UNI, A2larm.cz, Romea.cz, Greenpeace, Limity jsme my, Arnika, Jako doma a dalšími. Fotografuje pro časopis Romano vodi. Dokumentoval příběh autonomního sociálního centra Klinika a skupiny Terne Čhave. V hlavní kategorii Aktualita byl nominován na Czech Press Photo. Je fotografem festivalů Boskovice a Vlčkovice. Jeho

fotografie byly publikovány v mnoha časopisech a novinách. Člen fotografické skupiny @akana.photo
https://www.instagram.com/zewlakk_foto/

Petr Gibas – Zahrádky: nejistá a nesamozřejmá městská příroda

Výzkumy naznačují, že fenomén zahrádkářství je pro město a společnost přínos, ale otázka je, zda tato informace ovlivňuje rozhodování politiků. „Z toho, jak je vytvářen územní plán, jaká je role městské správy a politické reprezentace i úředníků, vidíme, jak se správa věcí veřejných posouvá k tomu, že stát, potažmo město jsou spíš jedním hráčem na trhu. Nezasťávají roli, kterou by měli mít: nespravují město pro lidi.“

Petr Gibas je kulturní geograf a antropolog, pracuje v Sociologickém ústavu AV ČR, kde se věnuje otázkám spojeným s domovem a jeho vztahem k bydlení, materiální kultuře domova, (post)fenomenologické a urbánní geografii. V těchto oblastech se zaměřuje zejména na vztahy mezi politikami a plánováním, zkušeností a emocionalitou a vztahy lidského a přírodního. Je držitelem prémie Otto Wichterleho pro začínající vědce, autorem odborných článků a studií a spolupracoval na přípravě řady odborných knih včetně např. *Kutilství: Od udělej si sám po DIY* z roku 2020 či *Pražské zahrádkové osady: Stíny minulosti, nebo záblesky budoucnosti?* Je spoluautorem knih *Non-humans in Social Science: Animals, Spaces, Things* (2011), *Non-humans in Social Sciences: Ontologies, Theories and Case Studies* (2014), *Nonhumans and after in social science* (2016) – i v češtině – *Pražské zahrádkové osady: Stíny minulosti, nebo záblesky budoucnosti?* (2013), *Kutilství: Drobná mozaika svépomocné tvorby* (2019), *Kutilství: Od „udělej si sám“ po DIY* (2020) –, a řady dalších (nejen) odborných textů.

<https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/petr-gibas-jak-nakladat-s-myty-kolem-zahradkareni>

účastníci diskuse

Rozálie Kašparová – Architektka a urbanistka působí v Kanceláři veřejného prostoru na Institutu plánování a rozvoje Prahy, kde se věnuje projektům různých měřítek ve veřejných prostranstvích. Od největšího detailu města, který rozvíjí projekt Pražské židle & stoly, přes revitalizaci Karlova náměstí, jehož návrh byl vybrán inovativním procesem soutěžního dialogu po strategický rozvoj velkých veřejných prostranství, jako je Rohanský ostrov. Všechny projekty obsahují sociální rozměr, pracují s metodami participace a hledají způsoby, jak v Praze vytvářet veřejná prostranství pro všechny.

<https://iprpraha.cz/>

Martin Jemelka – Je editorem webového portálu Dělnické kolonie, který vznikl v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR ve spolupráci s Etnologickým ústavem Akademie věd ČR a s historiky z celé ČR v rámci projektu Strategie AV21: Město jako laboratoř změny. Jemelka je historik a hudební publicista, specializuje se na sociální a hospodářské dějiny 19. a 20. století, dějiny dělnictva a každodennosti, historickou demografií, regionální, kulturní a náboženské dějiny a dějiny koncernu Baťa. Je autorem a spoluautorem několika monografií, kapitol a statí v domácích i zahraničních publikacích a periodikách. Jeho jméno je spjato s výzkumem dějin

ostravského dělnictva, dělnických kolonií a továrních měst Bařova koncernu. Externě vyučuje na Vysoké škole CEVRO Institut.

<https://www.delnickekolonie.cz/>

Webová stránka Dělnické kolonie představuje pojmy, jako jsou protokolonie, nouzové kolonie, a ukazuje sociální bydlení pracujících jako specifické v mnoha oblastech. Věnuje pozornost osobitým životním podmínkám i lokální a regionální kultuře pracujících.

Po programu ve Vzletu je naplánována návštěva kolonie Slatiny, setkání s členy spolku Na Slatinách, z.s.

Pořádá Festival m3 – Mezi meziprostory

15. 6. – 30. 9. 2022 vlaková nádraží

Umělecké intervence do různorodých prostorů železnic, nádraží a jejich okolí v rámci letošního ročníku festivalu poukazují na invenční a smysluplnou kultivaci veřejného prostoru a snaží se iniciovat veřejné debaty na řadu souvisejících témat.

<https://www.festivalm3.cz/>